MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajain äänenkannattaja – Perustettu 1916
Päätoimittaja Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt Jussi Martikainen, Tiina Taipale

Lastenkin elämästä tehdään tuotantotaloutta. He ovat tehokkaita ”tulevaisuuden osaajia”, eivät enää persoonia, ihmisiä. **EMERITUSPROFESSORI KARI UUSIKYLÄ POHJALAISESSA**

Karttakepillä nyt käyttöä kotimaassa

Rakenteilla oleva hallitus joutuu totisen paikan eteen. Julkisen talouden remontoinnin lisäksi pitää kyetä löytämään keinot Suomen kilpailukyvyn palauttamiseksi.

Positiivista asiassa on, että sekä poliitikoilla että etujärjestöjen edustajilla on samansuuntainen näkemys uudistusten tarpeesta. Keinovalikoimassa sen sijaan on melkoisesti hajontaa.

Työmarkkinajärjestöjen yhteisen sävelen löytäminen osoittautui keskiviikkona mahdottomaksi. Tilanteen vakavuudesta huolimatta järjestöt eivät päässeet sopuun keskustan puheenjohtajan, hallitustunnustelija Juha Sipilän (kesk.) ajamasta yhteiskuntasopimuksesta. Järjestöt siirsivät vastuun hallitukselle, mutta samalla ne luopuivat myös päätösvallasta.

Koska sopimusta ei syntynyt, lähtee Sipilä rakentamaan hallitusohjelmaan valtiovarainministeriön laskemien säästöjen pohjalta. Hallituspohjasta riippumatta kyyti tulee olemaan kylmää.

Vaikka sopimusta ei hyvästä yrityksestä huolimatta syntynytkään, eivät neuvottelut olleet turhia – niillä pohjustettiin kesän työmarkkinaratkaisua. Toivottavasti työmarkkinajärjestöt pystyvät kesällä nyt nähtyä parempaan yhteistyöhön ja antamaan oman panoksensa ensi syksyn budjettiriiheen mennessä.

Taloustaantumaan on haettu syitä myös ulkopuolisista tekijöistä. On totta, että maailmantalouden kasvuvauhti hiipui vuoden 2008 jälkeen ja taantuma koetteli pahasti myös EU-maita. Viennistä riippuvaisena maana Suomi kärsi muiden talousongelmista.

Nämä selitykset eivät kuitenkaan enää päde, koska maailmantalous kasvaa ja muut EU-maat ovat pääsemässä mukaan. Suomi sen sijaan on pudonnut rattailta.

EU-komission tuoreen ennusteen mukaan Suomen talouskasvu on tänä vuonna EU-maiden toiseksi hitainta. Ensi vuonna Suomen talouskasvun ennakoidaan olevan koko EU:n heikointa.

Talouskasvun hitaus on johtamassa siihen, että Suomi rikkoo jo tänä vuonna selvästi EU:n budjettisääntöjä. Suomea uhkaa joutuminen komission erityistarkkailuun.

Merkkejä Suomen putoamisesta muiden EU-maiden talousrattailta on ollut jo pitkään. Näin siitä huolimatta, että Maailman talousfoorumi valitsi viime kesäkuussa Suomen maailman kilpailukykyisimmäksi maaksi. Saksalaisen Bertelsmann Stiftung -säätiön selvityksen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi vuosina 1990–2011 teollisuusmaista eniten.

Keskustan puheenjohtajan Juha Sipilän ajama yhteiskuntasopimus ei kelvannut järjestöille.

Miten on mahdollista, että näin menestynyt maa on pudonnut muiden vauhdista? Voi sanoa, että Suomella on takanaan loistava tulevaisuus.

Suomen putoaminen muiden EU-maiden kasvuvauhdista on osoitus siitä, kuinka mallioppilaasta voi tulla muutamassa vuodessa ongelmaoppilas.

Ei ole kuin vajaa neljä vuotta siitä, kun Suomesta opetettiin muun muassa Kreikalle, kuinka taloutta pitää hoitaa. Perussuomalaiset eivät isosta vaalivoitostaan huolimatta lähteneet neljä vuotta sitten hallitukseen, koska puolue vastusti jyrkästi Kreikan tukemista.

Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen (sd.) esiintyi tiukkana opettajana EU:lta apua pyytäneitä maita kohtaan. SDP:n vaalilupauksen mukaisesti Suomi vaati Kreikalle annettuihin lainoihin vakuudet.

Muita opettaessa ja karttakeppiä heilutellessa unohtui, että saattaa se sauna palaa meilläkin.

Vaikka tuleva hallitus joutuu sopeuttamaan julkista taloutta reippaasti, pitää muistaa, ettei Suomi nouse menoja leikkaamalla eikä veroja kiristämällä. Näitä keinoja on jo kokeiltu.

Suomen nousun avain on kilpailukyvyn parantaminen. Kilpailukyky ei parane yksin hallituksen päätöksillä, vaan siihen tarvitaan jokaisen panosta. Kaikille pitäisi olla selvää, että nyt on tosi kyseessä.

» Nousun avain on kilpailukyvyn parantaminen.

YLIÖ

Korkeakouluihin paikallista sopimista

Kansainvälisen asiantuntijaryhmän vasta julkaistu selvitys suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämisestä antoi hyvän tilanneanalyysin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen nykytilasta ja kehittämistarpeista.

Selvitys toisti paljon asioita, jotka jo ennalta tiesimme, mutta joihin ei ole saatu korjausta.

Suomessa on laadukas korkeakoulujärjestelmä, mutta kansainvälistyminen ei ole niin syvällistä ja aitoa kuin sen pitäisi olla. Lainsäädäntö ja hallintoprosessit kangistavat toimintaa ja resurssit ovat hajallaan tai päällekkäisiä.

Tärkein ja tervetullein anti selvityksessä olikin, että se uudisti kansallista duaalimallikeskustelua, jota viime vuosina on kovasti vaivannut mustavalkoinen joko tai -retoriikka. On pohdittu tulisiko malli romuttaa vai pitäisikö sitä vahvistaa. Muita dimensioita keskustelusta on ollut vaikea löytää.

Korkeakoulujärjestelmä perustuu niin sanottuun duaalimalliin, kahteen rinnakkaiseen polkuun.

Yliopistoissa harjoitetaan tieteellistä tutkimusta ja annetaan siihen perustuvaa opetusta. Niissä voi suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot.

Ammattikorkeakoulut puolestaan tarjoavat työelämän ja alueellisia tarpeita vastaavaa koulutusta. Niissä voi suorittaa ammattikorkeakoulututkinnon lisäksi ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon.

Vaikka polut ovat erillisiä, opiskelijan liikkuminen sektoreiden välillä on mahdollista alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen.

Erilaiset tehtävät

Korkeakoulutusta koskevassa kansainvälisessä keskustelussa keskitytään kunakin aikana muutamiin teemoihin. Teemat sisältävät ideoita ja termejä, jotka liikkuvat maasta toiseen saaden eri maissa ja eri aikoina erilaisia merkityksiä.

Duaalimalli on Bologna-taipaleellaan muokannut eri maiden korkeakoulujärjestelmiä, ja eri maissa järjestelmät ovat puolestaan muokanneet duaalimallia.

Duaalimallin idea on saanut erilaisia paikallisia versioita. Tämän osoitti selvityksen tehnyt kansainvälinen asiantuntijaryhmäkin. Raportin esimerkkimaiden, Tanskan, Irlannin, Hollannin ja Sveitsin korkeakoulujärjestelmät edustavat erilaisia sovelluksia duaalimallista.

On myös merkillepantavaa, että sovelluksien ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista olla vain yksi yhtä maata tai korkeakoulujärjestelmää kohden. Suomessa tämä pitää erityisen hyvin paikkansa.

Maamme korkeakoulupolitiikassa duaalimalli tulisi nähdä ennen kaikkea konseptina, jota voidaan soveltaa ennakkoluulottomasti eri koulutusalojen ja alueiden tarpeiden mukaan. Tarvitaan paikallista sopimista. Se mikä sopii yhteiskuntatieteisiin tai pääkaupunkiseudulle ei välttämättä sovi Itä-Suomeen tai luonnontieteisiin.

» Tavoitteena maailman paras korkeakoulujärjestelmä

Yhdestä perusperiaatteesta on kuitenkin pidettävä kiinni, kun maassamme toivottavasti aletaan tehdä erilaisia ja uudenlaisia sovelluksia duaalimallista.

Duaalimalli tulee valjastaa palvelemaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perustehtäviä: Yliopistojen tehtävään tehdä tieteellistä tutkimusta ja antaa siihen perustuvaa ylintä opetusta ja ammattikorkeakoulujen tehtävään antaa käytännönläheistä ja ammattiin suuntaavaa korkeakoulutusta sekä vastata työelämän ja alueiden kehittämisen vaatimuksiin.

Lainsäädäntöä kehitettävä

Isoja remontteja yliopisto- ja ammattikorkeakoululakiin ei ole tarvetta tehdä. Sen sijaan kehittämällä lainsäädäntöä nykyistä mahdollistavampaan suuntaan saavutamme, jos vain tahtoa ja uskallusta riittää, ala- ja aluekohtaista työnjakoa ja yhteistyötä vauhdittavia ennakkoluulottomia ratkaisuja.

Niitä odotetaan jo olevan syntymässä muun muassa Tampereella kolmen korkeakoulun yhteistyöprojektissa, joka tulee testaamaan nykylainsäädännön rajat. Lappeenrannassa yliopisto ja ammattikorkeakoulu ovat samalla kampuksella, yhteistyötä tehdään usealla tavalla ja uusiakin yhteistyömuotoja suunnitellaan.

Mitä uudet duaalimallit merkitsevät sitten koulutusrakenteen näkökulmasta?

Esitettyihin näkemyksiin siitä, että tietyillä aloilla alempia tutkintoja olisi mahdollista suorittaa pelkästään ammattikorkeakouluissa, on löydettävissä sekä molempien korkeakoulusektoreiden puolelta perusteluja sekä puolesta että vastaan.

Yliopistonäkökulmasta voidaan kysyä, laskeeko esimerkiksi teknisten tieteiden tai kauppatieteiden houkuttelevuus, mikäli diplomi-insinööriksi, maisteriksi tai näiden alojen tohtoreiksi aikovien on suoritettava kandidaatintutkinto ammattikorkeakoulussa.

Päällekkäisyydet pois

Parempi on malli, jossa ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoille ja yliopiston kauppatieteen opiskelijoille järjestetään yhteisiä kursseja silloin, kun tämä on sekä yliopiston että ammattikorkeakoulun oppimistavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista.

Opiskelijat ja henkilöstö hyödyntävät yhteisiä infrastruktuureja ja tekevät mahdollisesti jopa yhteisiä opinnäytetöitä, mutta suorittavat omien korkeakoulujensa tutkinnot omien korkeakoulujensa lähtökohdista käsin.

Kandidaattitasolla päällekkäisyyksiä voidaan karsia ja työnjakoa kirkastaa yhteistyötä huomattavasti vahvistamalla puuttumatta kuitenkaan nykyisiin koulutusrakenteisiin.

Sen sijaan on pohdittava, onko kahden sektorin antaman kandidaattikoulutuksen ja yliopistojen maisteri- ja tohtorikoulutuksen lisäksi sijaa ammattikorkeakoulujen ylemmille ammattikorkeakoulututkinnoille?

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja markkinoidaan jo työelämässä toimiville, korkeakoulututkinnon suorittaneille, jotka haluavat syventää ja laajentaa asiantuntijuuttaan.

Niin ikään yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa vuoden alussa käynnistyneet erikoistumiskoulutukset on suunnattu jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia. Päällekkäisyyttä?

Yhteisenä tavoitteenamme tulee olla rakentaa maailman paras korkeakoulujärjestelmä, joka toimii tehokkaasti ja vaikuttavasti; veronmaksajien rahoja viisaasti käyttäen, opetuksen ja tutkimuksen laatu johtotähtenä pitäen.

ANNELI PAULI
LEENA WAHLFORS
Pauli on Lappeenrannan teknillisen yliopiston rehtori ja Wahlfors Suomen yliopistot ry:n toiminnanjohtaja.

TOIVANEN

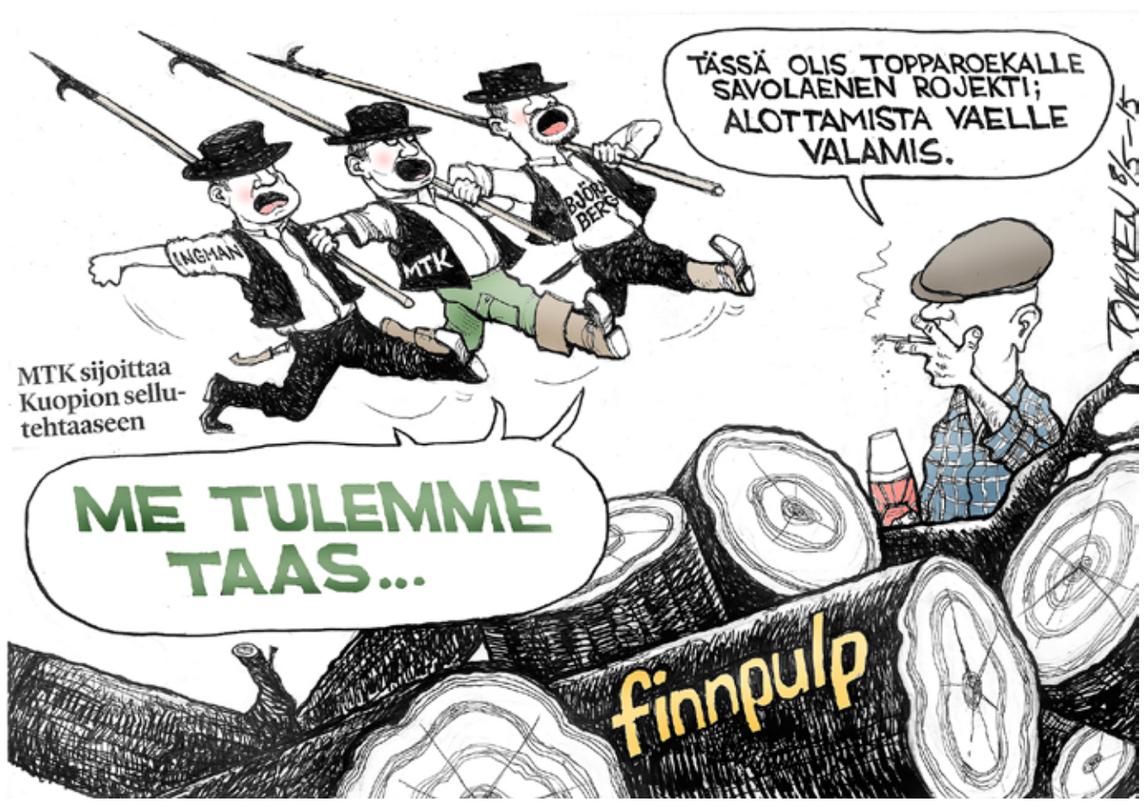

Väärä kuva ruuasta

S-ryhmä kertoi keskiviikkona jatkavansa ruuan ”halpuuttamista” alentamalla yli 400 tuotteen hintaa. Samalla kampanja laajenee satoihin ketjun pienempiin myymälöihin.

S-ryhmä tekee välttämättömyydestä hyveen. Ruoka-alen taustalla on eurooppalainen ylitarjonta, joka perustuu suurelta osin Venäjän viennin pysähtymiseen. Hintoja ajaa alas myös taantuma ja kauppaketjujen kisa markkinaosuuksista.

Kaupoille kisa voi olla kovaa, mutta kovempaa se on suomalaisille ruokayrityksille. Suurin ahdinko on ketjussa siirtynyt kuitenkin maatiloille, joille ruuan hinnasta jää enää rippeitä.

Tuottajat ovat turhautuneita ruuan polkumyyntiin. MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila peräänkuulutti torstaina jo kilpailuviranomaisia tutkimaan kaupan toimintaa.

Kaupan katteita ei tunneta, mutta suuri osa maatiloista tekee epäterveillä markkinoilla tällä hetkellä tappiota. Vakuutteluista huolimatta on perusteltua pelätä, että halpuuttamisen maksavat lopulta tuottajat.

Ongelma on myös kuluttajan hintamielikuvan vääristyminen. Polkumyynti laskee ruuan arvostusta – halpuuttaminen muuttuu ruuan halventamiseksi.

K-ryhmässä riskit on ilmeisesti tiedostettu. Keskon päivittäistavarakaupan johtaja Jorma Rauhala sanoo tässä lehdessä, että polkumyynti ajaa suomalaiset tuottajat ahdinkoon.

Kesko haluaa hintojen ohella korostaa ruuan laatua ja vastuullisuutta.

Keskon kauppiasyrittäjät ymmärtävät vastuunsa koskevan myös lähialueensa muita yrittäjiä, kuten ruuan tuottajia. Esimerkin soisi rohkaisevan muitakin kauppaketjuja.

KOLUMNI: MIKAEL PENTIKÄINEN

Järjestövallan aika on ohi

Hallitusta kokoava Juha Sipilä (kesk.) ei jäänyt odottamaan työmarkkinajärjestöjen perinteistä aikatauluteatteria vaan lopetti keskiviikkoiltana lyhyeen neuvottelut yhteiskuntasopimuksesta.

Tahto sopimukseen oli kova. Vielä alkuillasta Sipilän leirissä oli optimismia. Uskottiin, että sopimus oli saatavilla.

Sopimuksen kaatuminen oli takaisku, mutta se ei ollut tarpeeton takaisku.

Yritys oli vakava ja se tehtiin arvostuksen hengessä. Se vahvisti ainakin osin eri osapuolten keskinäistä luottamusta, kun se yhdisti tilannekuvaa ja kirkasti odotuksia.

Sipilä ei lähtenyt myöskään takaiskun jälkeen purkamaan pettymystään haukkumalla muita. Viisaus noteerattiin.

Jokainen luottamuksen ripekin voi olla tarpeen, kun hallitus kääntää Suomea. Järjestöjä tarvitaan, vaikka rooli jää väistämättä pienemmäksi.

Samalla Sipilä osoitti johtajuutta: jos tulosta ei tule, pitää valita toinen tie.

Uusi maailma vaatii uudenlaista edunvalvontaa. Pitää siirtyä puolustuksesta hyökkäykseen.

Työmarkkinajärjestöillä oli historiallinen mahdollisuus auttaa Suomea synkkyydestä. Ovi oli auki, mutta siitä ei uskallettu kulkea. Syitä varmasti listataan monia.

mikael.pentikäinen@mt1.fi
@jmpentikainen

Epäonnistumisen hinta kansalaisille on ankara: leikkauksia julkiseen talouteen tulee enemmän, kun tuottavuuden kasvu ei tule työmarkkinoiden kautta.

Hinta on kova myös järjestöille. Kun sopimusta ei syntynyt, Sipilä ja tuleva hallitus saivat mandaatin lähteä edistämään kasvua ja tuottavuutta ilman järjestöjä. Ei tarvitse kysellä.

Parlamentarismi voi ottaa sille kuuluvaa valtaa korporaatioilta. Se on hyvä kansanvallalle.

Suomalaisen työmarkkinajärjestelmän suuruuden päivät on ehkä lopullisesti nähty. Järjestöillä on ollut Suomen taloushistoriassa iso merkitys. Avoimessa taloudessa hidas systeemi ei kuitenkaan toimi.

Kun maailma muuttuu nopeasti, kankea sopimiskoneisto ei pysy mukana.

Ehkä on aikakin tehdä tilaa paikalliselle sopimiselle, joka parhaimmillaan auttaa yrityksiä eteenpäin. Suomen nousulle välttämätön luottamus syntyy vain yhteistyöllä. Siihen pitää panostaa jokaisella työpaikalla.

Jos oikein hyvin käy, järjestövallan ehtyminen osaltaan auttaa Suomea nousuun.

Kabinettipelin sijaan huomio keskittyy siihen, miten suomalaisten yritysten kilpailukyky paranee. Kilpailukykyä tarvitaan, jotta olisi investointeja ja työpaikkoja. Ilman niitä Suomi ei säily reiluna yhteiskuntana, jossa jokainen saa mahdollisuuden.

Uusi maailma vaatii uudenlaista edunvalvontaa. Pitää siirtyä puolustuksesta hyökkäykseen, omien etujen mustasukkaisesta vahtimisesta uusien työpaikkojen luomiseen.

Pitää nähdä, että parasta edunvalvontaa on menestyvien yritysten ja uusien työpaikkojen rakentaminen.

MTK:n investointi Finnpulpin selluhankkeeseen Kuopiossa on yksi esimerkki avoimen talouden modernista edunvalvonnasta.

Järjestö lähtee arvovallallaan tukemaan ja myös rahoittamaan tehdashanketta, joka voi tuoda parituhatta uutta työpaikkaa ja merkittävästi hyvää koko maalle mutta erityisesti maaseudulle.

Torstaina myös selvisi, että Sipilä haluaa hallituksen porvaripohjalta. Hallituksen rungon muodostavat keskusta, perussuomalaiset ja kokoomus .

Ratkaisu on näyttänyt ilmeisimmältä vaaleista alkaen, vaikka keskustan puolue-eliitin luotto kokoomusta kohtaan ei ole ollut korkea. Taustalla on ärtymys siihen, miten kokoomus on tehnyt vuosien varrella pikkupolitiikkaa. Nyt tämän yli pitää nousta.

Porvarihallitus pystyy parhaiten kasvu- ja kilpailukykypolitiikkaan, jota Suomi nyt kipeästi tarvitsee.

Porvaripohja on myös sisäisesti vahvempi kuin punamulta, jota olisivat koetelleet SDP:n sisäiset ristiriidat, puheenjohtaja Antti Rinteen epävarma asema sekä vasemmistovihreän opposition kova ulkoinen paine.

Punamulta olisi ehkä ollut vahvempi suhteessa ay-liikkeeseen, joka olisi joutunut arvioimaan SDP:n menestystä hallituksessa.

Nyt hallitusta yrittävät puolueet ovat omillaan. Tehtävä on vaativa; Suomi pitää saada nousuun. Onnistuminen on jokaisen suomalaisen etu.

LEHTIKATSAUS

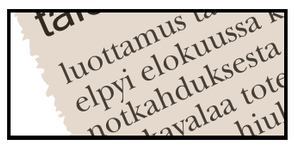

Huono tiestö vie tasa-arvon

Savon Sanomat arvostelee kovin sanoin tienpidon laiminlyöntiä.

”Romahtava tiestö on jo vakavasti heikentänyt eri väestöryhmien yhdenvertaisuutta. Kotisairaanhoito ja ambulanssit eivät pääse perille, koululaiskyydeissä on katkoksia, jätehuolto seisoo. Oma lukunsa on asukkaiden välttämätön autolla asiointi, joka on pahimmillaan hengenvaarallista.

Selviäminen sorateillä on nyt ulkoistettu yksityisautoilijoiden omalle vastuulle. Pääkaupunkiseudun näkökulmasta maakuntien sivuteiden kunnolla ei ole väliä. Jos maalle satunnaisella lomamatkalla eksytään, tarvitaan vain riittävän kookas maastoauto töyssyt tasoittavalla jousituksella.

Tiemäärärahojen leikkausten syyt ovat myös ideologisia. Ihmisten muuttoa pohjoisesta etelään ja kaupunkikeskuksiin halutaan kiihdyttää vaikeuttamalla elämää syrjäseudulla.

Tieverkosta leikkaaminen on kuitenkin hölmöläisten säästämistä.”

Halpuuttaminen saa jatkoa

Ilkka pohtii S-ryhmän halpuuttamiskampanjaa ja kauppaketjujen hintakisaa.

”Tuskin päivittäistavarakaupan hintojen ale-kierre tähän päättyy. K-ryhmä ja Lidl eivät anna osuuskaupalle viimeistä sanaa imagokilpailuksi muuttuneessa halpuuttamisessa.

Halpuuttaminen on onnistunut mainostermi. Se antaa vaikutelman, että kaupat ymmärtävät kuluttajan tukalan tilanteen ja tulevat hinnoissa vastaan.”

”Toivottavasti halpuuttaminen ei jatkuessaan iske suomalaisten tuottajien tileihin.”